

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงแนวโน้มของภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาใน
วิทยาลัยครูในปี พ.ศ. 2537 โดยการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย (Delphi
Techniques) ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงและวางแผน
ดำเนินงานเกี่ยวกับภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาในปัจจุบันและในอนาคตให้สอดคล้องกับ
สิ่งที่ควรจะเป็น โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. เลือกกลุ่มประชากร
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มประชากร

1.1 ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มประชากรของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของ
การวิจัย โดยเลือกผู้เชี่ยวชาญทางภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งได้กำหนดเกณฑ์ไว้คือ

- 1.1.1 มีประสบการณ์หรือเคยเป็นผู้บริหารงานเกี่ยวกับภารกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษา หรือ
- 1.1.2 มีตำแหน่งหน้าที่เกี่ยวข้องกับภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาโดย
ตรง หรือ
- 1.1.3 เป็นนักวิชาการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับภารกิจอาจารย์ที่
ปรึกษา

1.2 จากเกณฑ์ที่กำหนดข้างต้น ผู้วิจัยได้เลือกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน
(ดังรายชื่อในภาคผนวก ก) ให้เป็นพื้นฐานในการเสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญทางภารกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาคนอื่น ๆ อีก โดยกลุ่มผู้ที่ได้รับเลือกทั้ง 6 คนนี้ ได้เสนอว่าผู้เชี่ยวชาญทางภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครูที่เหมาะสมที่สุดซึ่งมีส่วนในการดำเนินงานหรือวางแผนด้านภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองอธิการฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ขอความร่วมมือในการวิจัยจากรองอธิการฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยครู จำนวน 36 คน โดยผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ส่งหนังสือดังกล่าวไปทางไปรษณีย์ (ไปรษณีย์รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 36 คน ในภาคผนวก ก.)

จากการศึกษาเทคนิคเดลฟาย เกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญนั้น โชมัส ที่แมม มิอแลนค์ (เกษม บุญอ่อน 2522: 28 อ้างจากโชมัส ที่แมม มิอแลนค์ 1971) ได้เสนอผลวิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการวิจัยแบบเดลฟาย พบว่า เมื่อมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมากและจะเริ่มมีค่าคงที่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 36 คน เป็นกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้โดยคาดว่าจะมีผู้เชี่ยวชาญร่วมเป็นกลุ่มประชากรตลอดการวิจัยไม่ต่ำกว่า 17 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบถามโดยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้คือ

2.1 การศึกษานำ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 6 คน เติมที่เป็นผู้เสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาของวิทยาลัยครู จำนวน 36 คน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 คน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาจากคู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาของวิทยาลัยครู จากหนังสือและเอกสารเกี่ยวกับระบบที่ปรึกษาซึ่ง

ได้จากการสัมภาษณ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นแนว
ทางประกอบด้วย

จากการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบ (frame) ในการศึกษา
แนวโน้มนโยบายภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. ภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการให้คำปรึกษาทางวิชาการ ด้านการให้
คำปรึกษาปัญหาส่วนตัว และด้านการให้ความร่วมมือประสานงานกับผู้บริหาร คณาจารย์
และนักศึกษา
2. สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการให้คำปรึกษา
ทางวิชาการด้านการให้คำปรึกษาปัญหาส่วนตัว และด้านการให้ความร่วมมือประสานงาน
กับผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา
3. การจัดระบบสายงานของภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษา
4. การบำรุงขวัญและให้กำลังใจแก่อาจารย์ที่ปรึกษา
5. การประเมินผลงานของอาจารย์ที่ปรึกษา
6. การปรับปรุงแก้ไขภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษา
7. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครูในปี

พ.ศ. 2537

2.2 การสร้างแบบถาม

แบบถามตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบถามความปลายเปิด (Open
End) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้โดยอาศัยรายละเอียด
ต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษานำมาช่วยในการถามเกี่ยวกับภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษา ดังนี้

1. แนวโน้มของภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาทางด้านการให้คำปรึกษา
ทางวิชาการ ปัญหาส่วนตัวและการให้ความร่วมมือประสานงานกับผู้บริหาร คณาจารย์
และนักศึกษา

2. สภาพปัญหาด้านการให้คำปรึกษาทางวิชาการ ปัญหาส่วนตัว
และการให้ความร่วมมือประสานงานกับผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา

3. การจัดระบบสายงานของภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษา
  - 3.1 ภาระงานอาจารย์ที่ปรึกษาทุกด้าน
  - 3.2 ทางด้านจำนวนนักศึกษาต่อจำนวนอาจารย์ที่ปรึกษา
  - 3.3 ทางด้านจำนวนชั่วโมงที่อาจารย์ที่ปรึกษา เข้าพบนักศึกษา และการจัดเวลาให้นักศึกษาเข้าพบ
4. การบำรุงขวัญและให้กำลังใจแก่อาจารย์ที่ปรึกษา
5. การประเมินผลงานอาจารย์ที่ปรึกษา
6. การปรับปรุงแก้ไขปัญหาภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษา
  - 6.1 ด้านการให้คำปรึกษาทางวิชาการ
  - 6.2 ด้านการพัฒนาความรู้ทางวิชาการแก่อาจารย์ที่ปรึกษา
  - 6.3 ด้านการให้คำปรึกษาปัญหาส่วนตัว
  - 6.4 ด้านการให้ความร่วมมือประสานงานกับผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา

7. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษา

แบบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการตอบแบบถามปลายเปิดในรอบแรก นำมาสร้างเป็นแบบถามชุดใหม่แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 55 ข้อ

ตอนที่ 2 38 ข้อ

แบบถามรอบที่ 3 เป็นแบบถามที่ใสข้อความเหมือนแบบถามรอบที่ 2 เพียงแต่เพิ่มตำแหน่งมัชฌิมาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ รวมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ ตอบในรอบที่ 2

3. ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.1 ส่งจดหมายขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอทั้งแบบถามรอบที่ 1 ที่มีคำชี้แจงเกี่ยวกับภารกิจวิจัย เรื่อง แนวโน้มภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครูตามวิธีเทคนิคเคลื่อนย้ายไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด 36 คน ทางไปรษณีย์ไปยังวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครและวิทยาลัยครูใน ต่างจังหวัด ปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญที่ยินดีตอบแบบถามมีทั้งสิ้น 26 คน

ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบถามตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม 2527 และได้ส่งกลับคืนมาทั้งสิ้น จำนวน 26 ฉบับ ในวันที่ 28 กันยายน 2527 รวมใช้เวลาในการเก็บ รวบรวมข้อมูลด้วยแบบถามรอบที่ 1 ทั้งสิ้น 50 วัน

3.2 นำคำตอบที่ได้จากแบบถามรอบแรกมาพิจารณาสร้างเป็นแบบถามรอบที่ 2 โดยจะนำเอาข้อความที่ได้รับจากการตอบแบบถามรอบที่ 1 ทั้งหมดมา ปรับปรุงเป็นคำถามและเพิ่มเติมความคิดเห็นที่ต่างกันลงไปจนได้แบบถามชุดใหม่ เป็น มาตรการอันมีความสำคัญของข้อความแต่ละข้อที่ผู้เชี่ยวชาญคิดว่าจะเป็นไปได้ใน พ.ศ. 2537 ของตอนที่ 1 และให้อันมีความสำคัญของข้อความแต่ละข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยของตอนที่ 2 ในแบบถามรอบที่ 2

ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบถามจำนวน 26 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527 และได้รับกลับคืนมา จำนวน 22 ฉบับ ในวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2527 รวมใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบถามรอบที่ 2 ทั้งสิ้น 37 วัน

3.3 จากคำตอบในแบบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาหาคำมัชยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความ

3.4 สร้างแบบถามรอบที่ 3 เหมือนแบบถามในรอบที่ 2 แต่ได้เพิ่มตำแหน่งของมัชยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ รวม หักตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ตอบในรอบที่ 2 เพื่อนำกลับไปให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตอบอีกครั้งหนึ่ง ในการตอบแบบถาม นี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะทราบว่าตนมีความคิดเห็นแตกต่างหรือไม่แตกต่างจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเพียงไร และจะได้พิจารณาว่า เห็นด้วยกับความสอดคล้อง ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ หรือไม่ หากไม่เห็นด้วยก็ให้แสดงเหตุผล ประกอบการยืนยันคำตอบเดิมที่อยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์นั้น

ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบถาม จำนวน 22 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2528 และได้อัดกลับคืนมาเพียง 19 ฉบับ ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528 รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบถามรอบที่ 3 ทั้งสิ้น 35 วัน

สรุปรวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบถามทั้ง 3 รอบทั้งหมด 122 วัน หรือประมาณ 4 เดือน 2 วัน

แบบถามรอบที่ 3 เป็นรอบสุดท้ายของการถามในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้แปลผลจากคำตอบในรอบนี้แล้วสรุปเป็นแนวโน้มของภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาของวิทยาลัยครูในอนาคทในปี พ.ศ. 2537

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ โดยใช้แบบถามทั้งหมด 3 รอบ รอบแรกเป็นแบบถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภารกิจอาจารย์ที่ปรึกษาในปี พ.ศ. 2537 แล้วทำการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) จากคำตอบในรอบแรกที่รวบรวมได้ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นแบบถามรอบที่ 2 ซึ่งเป็นแบบถามปลายเปิดในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 6 สเตจ ซึ่งให้น้ำหนักคะแนนเป็น 6 ระดับดังนี้

- 1 คะแนนสำหรับข้อความที่เป็นไปได้น้อยที่สุดหรือ เห็นด้วยน้อยที่สุด
- 2 คะแนนสำหรับข้อความที่เป็นไปได้น้อยหรือเห็นด้วยน้อย
- 3 คะแนนสำหรับข้อความที่เป็นไปได้น้อยข้างน้อย หรือเห็นด้วยค่อนข้างน้อย
- 4 คะแนนสำหรับข้อความที่เป็นไปได้พอควรหรือเห็นด้วยพอควร
- 5 คะแนนสำหรับข้อความที่เป็นไปได้มาก หรือเห็นด้วยมาก
- 6 คะแนนสำหรับข้อความที่เป็นได้มากที่สุด หรือเห็นด้วยมากที่สุด

คำตอบที่ได้จากแบบถามรอบที่ 2 ถูกนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและทิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อความ แล้วแสดงตำแหน่งของมัธยฐาน ทิสัยระหว่างควอไทล์และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในแบบถามรอบที่ 2 โดยส่งเป็นแบบถามรอบที่ 3 ซึ่งคงข้อความในแบบถามรอบที่ 2 ไว้

สำหรับรอบที่ 3 นี้ ผู้เชี่ยวชาญจะต้องให้เหตุผลประกอบด้วยในกรณีที่ความคิดเห็นของคนที่ในรอบที่ 2 อยู่นอกขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์และผู้เชี่ยวชาญยังคงยืนยันความคิดเห็นเดิมของตน ผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้จากแบบถามรอบที่ 3 มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ฐานนิยม ความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ฐานกับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลจากการวิเคราะห์นำมาแปลผลดังนี้

4.1 มัธยฐาน

ค่ามัธยฐานที่คำนวณได้จากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นเป็นไปได้น้อยที่สุด หรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

ค่ามัธยฐานอยู่ในช่วง 1.50 ถึง 2.49 หมายความว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นเป็นไปได้น้อย หรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก

ค่ามัธยฐานในช่วง 2.50 ถึง 3.49 หมายความว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นเป็นไปได้น้อยปานกลาง หรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นค่อนข้างมาก

ค่ามัธยฐานอยู่ในช่วง 3.50 - 4.49 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นเป็นไปได้อย่างพอควร หรือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นพอควร

ค่ามัธยฐานอยู่ในช่วง 4.50 - 5.49 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นเป็นไปได้อย่างมาก หรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 5.50 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นเป็นไปได้อย่างมากที่สุดหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

4.2 พิสัยระหว่างควอไทล์

ผู้วิจัยคำนวณหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยการคำนวณค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่มค่า

ไม่มากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่คัดข้อความนั้นสอดคล้องกัน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น ไม่สอดคล้องกันในข้อความที่คำพิสัยระหว่างควอไทล์มากกว่า 1.50

4.3 ความแตกต่างระหว่างมัชฌิฐานและฐานนิยม

ผู้วิจัยคำนวณหาค่าฐานนิยมของแต่ละข้อความแล้วนำมาหาค่าความแตกต่างระหว่างมัชฌิฐานกับฐานนิยมของแต่ละข้อความ เพื่อเป็นการสนับสนุนความสอดคล้องกันของความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินว่า ข้อความที่ผลต่างระหว่างมัชฌิฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับข้อความนั้น

ผู้วิจัยนำข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น สอดคล้องกันทั้งในแง่ของมัชฌิฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์มาสรุปเป็นข้อคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาระดับปริญญา ซึ่งจะเป็นสภาพการณ์ของภาควิชาการศึกษาระดับปริญญาของวิทยาลัยครูในอนาคตในปี พ.ศ. 2537

4. รายงานการวิจัย

การรายงานการวิจัย ผู้วิจัยรายงานการวิจัยแนวโน้มนักการศึกษาที่ปริญญาในอนาคตในปี พ.ศ. 2537 โดยการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) แล้วพิจารณาแยกสภาพการณ์การศึกษาระดับปริญญาของวิทยาลัยครูในอนาคตออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ว่าเป็นอย่างไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย